

Tisdagen den 14 februari

Kl. 15.00

§ 1 Justerades protokollet för den 6 innevarande månad.

§ 2 Om tidpunkt för förordnande av generaldirektör i skolöverstyrelsen

Statsrådet BRITT MOGÅRD erhöll ordet för att besvara *Bertil Zachrissons* (s) den 31 januari anmälda fråga, 1977/78:267, till utbildningsministern, och anförde:

Herr talman! Bertil Zachrisson har frågat utbildningsministern när regeringen avser att förordna generaldirektör i skolöverstyrelsen och vilken orsaken till det stora dröjsmålet är. Eftersom ärendefördelningen i utbildningsdepartementet är oförändrad från tidigare regering besvaras frågan av mig.

Frågan om ny generaldirektör för skolöverstyrelsen bereds f. n. inom regeringskansliet. Beslut kommer att fattas när beredningen avslutats.

Tillförordnade överdirektören fungerar under tiden som verkschef.

Att gå in på orsakerna till tidsutdräkten skulle innebära en redovisning av vilka sonderingar som gjorts och resultatet av dessa. En sådan redovisning kan jag av begripliga skäl inte lämna riksdagen.

BERTIL ZACHRISSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Mogård för det ganska talande svaret.

Frågan ställdes till utbildningsministern i hans egenskap av departementschef med övergripande ansvar för utbildningsdepartementets administrativa effektivitet, men också med tanke på hans delansvar inom regeringen för skolöverstyrelsens verksamhetsområde. Jag gjorde det också därför att fru Mogård gett intryck av att inte inse allvaret i den senfärdighet regeringen har visat i det här utnämningssärendet. Den lätt insinuanta tonen i svaret på min fråga bekräftar f. ö. det intrycket.

Vi får nästan varje dag i massmedia exempel på hur regeringen på grund av inre slitningar förhålar ärenden samt brister i beslutsförmåga. Energipolitiken och bostadspolitiken är kanske de sorgligaste exemplen på regeringsmaktens förfall. Men, herr talman, i de fallen finns det ändå en förklaring i de svåra politiska meningsmotsättningarna mellan regeringspartierna. När däremot på mer än tre månader regeringen inte kan samla sig till beslut om en ny generaldirektör i skolöverstyrelsen, visar det att beslutsångesten också präglar de mera exekutiva delarna av regeringens arbete.

Fru Mogård vet att det på utbildningsområdet pågår en omfattande och

*Om tidpunkt för
förordnande av
generaldirektör i
skolöverstyrelsen*

Tisdagen den
14 februari 1978

*Om tidpunkt för
förordnande av
generaldirektör i
skolöverstyrelsen*

väsentlig reformverksamhet på både grundskolans och vuxenutbildningens avsnitt. Inte minst viktig är den pågående läroplansöversynen. Fru Mogård kan inte vara ovetande om att man bland personalen på skolöverstyrelsen är irriterad och förvånad över vad man uppfattar som nonchalans och bristande nit från regeringens sida när det gäller att förse skolöverstyrelsen med en ny permanent ledning. Snart sagt varje vecka berättas i skolöverstyrelsens pressöversikter och i andra meddelanden att fru Mogård i nästa vecka räknar med att regeringen skall utse en ny generaldirektör, men fru Mogård gäcker dem ständigt. Naturligtvis gör de som i väntan på en ny generaldirektör tillfälligt har förordnats på olika tjänster ett bra jobb. I vissa fall måste de t. o. m. utföra dubbelarbete. Men de extra arbetsinsatser som de tvingas ta på sig lönas illa genom regeringens långrotning i detta ärende. Även i lärarkretsar och skolkretsar i övrigt är förvåningen stor.

Jag vill alltså uppmana fru Mogård att inte längre förhålla det här ärendet. Den som skall gå in i tjänsten som generaldirektör har redan orsakats ett ganska svårt handikapp genom tafattheten i beslutsfattandet. Försvaga inte vederbörandes ställning än mer genom ett ytterligare förhållande av ärendet! Dröjsmålet är från sakliga synpunkter utomordentligt svårt att förstå, såvida ni inte avser – och det vill jag fråga om ni gör – att utnyttja det här tillfället att vidta organisatoriska förändringar i skolöverstyrelsen, så att detta är orsaken till att ärendet förhållas. I så fall skulle jag vilja ha besked på den punkten.

Det finns synnerligen starka skäl att snabbt komma till beslut i ärendet, och jag vill därför upprepa min fråga om inte riksdagen kan få vägledning om när beslut kommer att fattas. Kan det väntas ett besked i den här veckan, i nästa vecka, om en månad, eller när kommer besked?

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Som jag redan i mitt svar sagt kan och bör jag inte gå in i en öppen diskussion av den fråga Bertil Zachrisson tagit upp. Jag är övertygad om att alla utom Bertil Zachrisson begriper det. Jag vill alltså inte gå in på de beskyllningar som Bertil Zachrisson riktar mot mig.

Min enda kommentar till vad Bertil Zachrisson nu sagt – som jag närmast skulle vilja betrakta som ett lynnesutbrott – är att jag är utomordentligt förvånad över att ett förutvarande statsråd uppenbarligen betraktar diverse massmediespekulationer som en sanningskälla. Det är ju inte ens så att massmedia kunnat återge uttalanden från ansvarigt håll.

Jag är inte underkunnig om att de viktiga arbetsuppgifter som Bertil Zachrisson nämner i sin fråga på något sätt försenats på grund av att generaldirektör ej utsetts. Verket leds, som jag sade, t. v. av tillförordnade överdirektören.

BERTIL ZACHRISSON (s):

Herr talman! Jag kan tänka mig åtminstone tre skäl till att fru Mogård trots mer än tre månaders betänketid står här i riksdagen totalt tomhänt när hon skall försöka svara på min fråga.

Ett är att fru Mogård är så osäker om vem hon skall förorda som generaldirektör att hon ännu inte efter tre månader förmått föreslå regeringen någon kandidat. Men jag tror faktiskt bättre än så om fru Mogård.

Ett annat är att regeringen redan har tillfrågat en rad personer som har avböjt. I så fall råder det en påtaglig förtroendekris mellan regeringen och en rad berörda kandidater.

Ett tredje skäl – efter vad vi vet om regeringens arbets sätt i övrigt kanske det mest troliga – är att det råder djup oenighet i regeringen om vem som skall utnämnas.

I båda dessa senare fall innebär ju dröjsmålet att den som så småningom blir utnämnd får börja sitt viktiga arbete med det handikapp det innebär att antingen vara den siste i en lång rad av tillfrågade eller sakna förtroende hos vissa grupper i regeringen.

Men, herr talman, det är inte mera egendomligt att vi frågar fru Mogård om det här ärendet i riksdagen än att det har föranlett ledamöter av konstitutionsutskottet att anhängiggöra frågan i utskottet. Eftersom jag inte väntar mig att en fortsatt debatt här skall ge ytterligare besked i frågan låter jag mig nöja med att jag nu vet att konstitutionsutskottet kommer att göra regeringens handläggning av frågan till föremål för utskottets prövning.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan

Statsrådet BRITT MOGÅRD erhöi ordet för att i ett sammanhang besvara

dels *Bonnie Bernströms* (fp) den 2 februari anmälda fråga, 1977/78:276,
dels *Lena Hjelm-Walléns* (s) och *Doris Håviks* (s) den 9 februari anmälda frågor, 1977/78:290 och 292, och anförde:

Herr talman! Bonnie Bernström har frågat mig vilken inställning jag har till begäran från intagningsnämnderna och läns skolnämnden i Örebro län om att få bedriva försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan. Lena Hjelm-Wallén har frågat mig vilka skäl som ligger bakom regeringens beslut att inte medge försöksverksamhet i Örebro län med betygsfri intagning till gymnasieskolan. Doris Håvik har frågat vad som ligger bakom regeringens ovilja att gå med på försöksverksamhet där andra urvalsinstrument än traditionella betyg ger rätt till intagning till gymnasieskolan. Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Regeringen avslög den 9 februari 1978 framställningen från intagningsnämnderna och läns skolnämnden i Örebro och erinrade därvid om att betänkandet från 1973 års betygsutredning f. n. befinner sig på remiss.

Regeringens beslut har sålunda fattats på formella grunder och innebär inte något ställningstagande i sakfrågan. Försöksverksamhet med det angivna syftet avvisas inte generellt. Om t. ex. gymnasieutredningen skulle finna det

Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan

Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan

angeläget att inom ramen för sitt långsiktiga arbete med gymnasieskolefrågorna starta försöksverksamhet av detta slag, kommer en eventuell framställning härom att upptas till positiv prövning.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är inte alltid som kammarans ledamöter får tillfälle att läsa statsrådets svar på sina frågor flera dagar i förväg. Redan i torsdags kunde jag se Britt Mogårds svar i tidningarna.

Åtskilliga har otåligt väntat på besked från skolministern i denna fråga. Det är tämligen länge sedan SÖ gav sitt bifall till Örebro begäran om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan. Ett besked från Britt Mogård borde ha kommit långt tidigare.

Jag är kritisk till den sena handläggningen av frågan men däremot inte alls så kritisk till innehållet i svaret som elevorganisationerna och andra som bildar opinion mot betygen är.

Britt Mogård har ju faktiskt ställt sig bakom en försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan, även om begäran är avslagen i nuvarande form. I det pressmeddelande och i det svar som Britt Mogård står för finns en viktig formulering om att frågan skall tas upp till positiv behandling, om gymnasieutredningen vill bedriva en försöksverksamhet. Detta betyder att Britt Mogård nu på allvar har börjat lyssna på den intensiva kampanj och debatt som elevorganisationerna och ungdomsförbunden – med undantag av statsrådets eget – bedriver mot betygen. Jag ser detta som ett viktigt framsteg i arbetet för en solidarisk skola.

Det gläder mig att statsrådet ser det värdefulla i en försöksverksamhet på detta område. Den kan ge mycket viktiga erfarenheter som slutligen kan övertyga alla om att det inte bara finns ideologiska motiv utan också en rad praktiska skäl mot intagning till gymnasieskolan med betygen som urvalsinstrument. Örebro har ju i sin framställan bl. a. anfört de senare skälen för en försöksverksamhet.

LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Också jag vill tacka för svaret, som dock inte kan betraktas som något under av klarhet.

Å ena sidan meddelas det att ansökan om att få bedriva försöksverksamhet med betygsfri intagning icke beviljats. Å andra sidan vill regeringen inte att detta skall uppfattas som ett avslag. Det sägs att besluten är av formell art. Jag vore tacksam om Britt Mogård ville utveckla det något. Under tidigare regeringar har det nämligen varit så att regeringen vid sina beslutssammanträden just fattat formella beslut. Jag förstår att det har införts en ny ordning nu, och jag undrar vari den består.

I sitt yttrande över framställningen från Örebro framhåller SÖ att det är "angeläget med ett konstruktivt utvecklingsarbete kring de frågor som tas upp i framställningen."

Det hade alltså varit naturligt att behandla frågan om försök med betygsfri

intagning som ett led i processen att förändra betygssystemet. Men så okomplicerade ställningstaganden är inte att förvänta från denna regering. Man krånglar till det, förhalar och försöker därmed stoppa angelägna försök.

Det sägs vidare i svaret att avslaget inte är generellt avvisande. Det är också mycket underligt. Skall det uppfattas så att andra länsskolnämnder och intagningsnämnder är välkomna att ansöka om tillstånd att bedriva försöksverksamhet med betygsfri intagning men att regeringen säger nej just i fråga om Örebro län, där man har lagt ned så mycket arbete på att förbereda försöksverksamhet?

Kan Britt Mogård förklara vad regeringen har emot den föreslagna försöksverksamheten just i Örebro län?

Jag vill vidare kommentera att regeringen med sitt beslut tycks mena att det skall finnas en central huvudman, t. ex. en utredning, för försöksverksamhet på lokal eller regional nivå. Om det är så, har regeringen verkligen centraliserat försöksverksamheten och lagt en stark hämsko på lokal skolutveckling. Argumenten som regeringen för fram mot försöksverksamheten i Örebro är helt ohållbara. Det vore då rejälare att direkt säga ifrån att regeringen inte vill ha försöksverksamheten. Jag kräver inte att regeringen skall offentliggöra de verkliga argumenten. Alla förstår ju ändå vad det handlar om; det är att betygsivrarna vill hindra att de fräntas argumentet att betygen måste vara kvar för att ett urval skall kunna göras till gymnasieskolan.

Jag tror dock inte att det sista ordet är sagt i den här frågan, inte ens beträffande försöksverksamheten. Regeringen känner tydligen inte den pondus med vilken de här frågorna drivs i Örebro. Anhängarna av ett skolarbete som inte omgärdas med betyg blir fler och fler. Det är en opinion som jag hoppas att också landets konservativa skolminister skall få möta på många ställen – och därmed inte kunna nonchalera den.

DORIS HÅVIK (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, även om jag beklagar att intagningsnämnderna och länsskolnämnden i Örebro får känna sig besvikna över detta svar.

Skolans mål måste alltid vara föremål för debatt, och skolans verksamhet måste anpassas efter samhällets förändringar. Skolan måste också ha till uppgift att vara pådrivande och att vara ett medel att främja en utveckling av samhället efter riktlinjer som det råder politisk enighet om. Skolan skall stå i samhällets tjänst och handla på samhällets uppdrag. De generella målen för skolan är långtgående: skolan skall inte bara ge kunskaper, utan den har också som ett annat viktigt mål att eleverna skall utvecklas till harmoniska och ansvarskännande medborgare.

Skolan är resurskrävande och bör därför vara ett effektivt instrument för att utveckla vårt samhälle. En utvärdering av skolans verksamhet är således angelägen från samhällets synpunkt. Vid en sådan utvärdering är samhället inte intresserat av bedömningarna av den enskilde individen, utan det är

Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan

Tisdagen den
14 februari 1978

*Om försöksverk-
samhet med be-
tygsfri intagning
till gymnasieskolan*

gruppen som står i centrum. Man vill veta i vilken utsträckning skolan lyckats med att ge en grundläggande utbildning som innefattar kunskaper och färdigheter, vanor, attityder och värderingar av betydelse för personlig utveckling och för samhället. Man vill veta om skolan lyckats skapa arbetsglädje och studiecintresse samt om skolan med framgång verkat för tolerans, samverkan och likaberättigande mellan människorna. Betyg som endast mäter kunskaper och färdigheter är dåliga instrument vid en utvärdering av huruvida skolan lyckats eller inte. Betyg verkar i dag som ett hinder för att stimulera eleverna att samarbeta, hjälpa varandra och ta hänsyn till varandra. Vidare kommer viktig information om eleverna som kan vara av värde vid fortsatt utbildning inte fram genom betygen, och i åtskilliga utbildningar är det andra kvalifikationer än kunskaper i skolans ämnen som är viktiga, eller kanske viktigare, för att eleverna skall kunna lyckas.

Det är självklart att jag vill föra fram dessa synpunkter såsom tillhörande majoritetsförslaget i betygsutredningen. Folkpartiets och centerpartiets representanter i denna utredning reserverade sig ju till förmån för betyg i grundskolan, främst med hänvisning till svårigheterna att hitta en annan form av urvalsgrund för fortsatt utbildning. Örebroprojektet skulle kunna ge svar på den frågan. Är det kanske vad den moderate ledamoten i utredningen säger som ligger till grund för resonemanget? Han säger följande: "En korrekt information kan bara ges genom betyg. I en betygslös skola ligger det nära till hands att informationen blir suddig och kunskapskraven skjuts i bakgrunden." Har man redan tagit ställning?

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Lena Hjelm-Wallén, Bonnie Bernström och Doris Håvik får inte i mitt svar intolka någonting som inte står där. Ingen ansvarig politiker kan enligt min mening invända mot försöksverksamhet av olika slag. Med det här beskedet har inte regeringens slutliga ställningstagande till betygs-systemet föregripits. Det kan inte föregripas, eftersom remisstidens utgång först måste avvaktas, om man skall ha någon respekt för remissinstan- serna.

Framställningen har rubricerats "Angående betygsfri intagning till gymna- sieskolan". Men betygsfriheten utgör endast en del av en försöksverksamhet som anges skola omfatta ändringar i dimensioneringen, utbildningsgången, läroplanernas innehåll samt en intensifierad yrkesvägledning. SÖ har inte, som frågeställarna föreställer sig, föreslagit bifall till framställningen, utan har i stället i sitt yttrande påpekat följande:

"Det är --- nödvändigt att en noggrann analys och planering --- görs före en eventuell försöksverksamhet. Därvid bör också de ekonomiska konsekvenserna utvecklas. Projektet måste självfallet bedömas i samband med SÖ:s årliga prioriteringsarbete gällande olika utvecklingsprojekt."

Vidare säger man att framtagandet av projektplanen, vilket alltså ännu inte är gjort, bör göras i samverkan med skolöverstyrelsen.

Regeringen har avslagit framställningen, men eftersom frågan i massmedia angetts gälla endast betygsfri intagning har regeringen uttryckligen sagt att

man inte är avogt inställd mot försöksverksamhet med betyg eller försöksverksamhet utan betyg. Regeringen har emellertid inte funnit det lämpligt att under pågående remisstid för betygsutredningens förslag bifalla framställningen.

Av vad jag här sagt framgår att förslaget, även om det hade kommit tidigare eller senare, skulle ha avslagits av formella skäl: det var inte tillräckligt genomarbetat, som skolöverstyrelsen påpekat.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Även om statsrådet Mogård säger att frågeställarna i den här debatten inte får tolka in något annat än vad som står i det svar som delats ut hindrar inte detta oss från att dra vissa slutsatser, och jag kan inte annat än konstatera att det här finns en mycket intressant öppning för dem som arbetar för en betygsfri skola. Jag kan därför inte hålla med Lena Hjelm-Wallén när hon säger att det vore rejälare om regeringen sade nej till försöksverksamheten över huvud taget. Statsrådet Mogårds svar innebär en chans för dem som arbetar för en betygsfri skola. Statsrådet har också klargjort att regeringen är intresserad av att veta hur en sådan här verksamhet kommer att kunna fungera i praktiken.

LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Om regeringen funnit att förslaget inte var tillräckligt genomarbetat, så hade man kunnat be förslagsställarna att överarbeta det ytterligare. Regeringen hade således för den skull inte behövt avslå ansökan.

Fru Mogård skyler sig bakom det förhållandet att betygsutredningen just nu remissbehandlas. Då måste jag påpeka att det inte alls är ovanligt att det till regeringen kommer in ansökningar om försöksverksamhet också efter det att en utredning har avslutat sitt arbete och betänkandet är ute på remiss. Debatten om utredningsförslagen väcker ofta ett intresse för att starta en försöksverksamhet, och det är enligt min mening positivt och bör uppmuntras. Av det skälet medgav den socialdemokratiska regeringen våren 1975 försöksverksamhet med fri resursanvändning enligt SIA-utredningens förslag i ett stort antal kommuner, trots att SIA-utredningen då, liksom nu är fallet med betygsutredningen, var ute på remiss.

Det handlar alltså inte alls om formalia, som fru Mogård försöker göra gällande, utan det handlar om politisk vilja och om att våga.

Britt Mogård hänvisar vidare till gymnasieutredningen. Jag tycker att det är litet långsökt och tafatt att göra det. Som ledamot i utredningen kommer jag emellertid att, när frågan tas upp där, verka för att en försöksverksamhet kommer till stånd i Örebro. Jag tycker nämligen att Örebroförsöket är väsentligt för hela betygsdebatten. Men resultatet av försöksverksamheten skulle ju användas i betygsdebatten och inför ställningstagandet till betygsfrågorna, inte i första hand i gymnasieutredningens arbete.

Nr 79

Tisdagen den
14 februari 1978

Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan

Tisdagen den
14 februari 1978

*Om försöksverk-
samhet med be-
tygsfri intagning
till gymnasieskolan*

DORIS HÅVIK (s):

Herr talman! Om regeringen nu under pågående remissarbete är så angelägen om att inte utåt markera att man redan har en färdig ståndpunkt i betygsfrågan, så är det ganska anmärkningsvärt – jag tror att fru Mogård delar min uppfattning om det – att man på mycket hög nivå inom regeringen i olika sammanhang presenterat var man står i den frågan.

Jag tycker också att det – med tanke på att utredningen inte var enhällig trots att det i direktiven stod att den borde finna en ståndpunkt om vilken största möjliga enighet kunde vinnas – borde vara besvärligt att ha tre olika ståndpunkter. Vi vet att man från moderat håll ansåg att man borde behålla den betygssituation som råder i dag. Jag undrar om det inte är väldigt svårt för fru Mogård, som tidigare har slutit upp kring den uppfattningen, att komma fram till något annat än att lägga locket på, att det skall vara tyst för att oenigheten inte heller i denna fråga skall framträda så markant som den gör i många andra sammanhang.

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Jag utgår ifrån att när Doris Håvik talar om oenigheten i betygsutredningen, så har hon väl själv bidragit till den.

Jag vill gärna litet ytterligare kommentera det här projektet, som inte enbart handlar om betygsfri intagning. Jag undrar om frågeställarna egentligen känner till det.

Det som finns med i framställningen är bl. a. försöksverksamhet med intensifierad studie i yrkesorientering inkl. utökad pryoverksamhet. SÖ påpekar att sådan försöksverksamhet redan pågår i vissa kommuner i Örebro län och att SÖ har bemyndigande att medge utökad försöksverksamhet. SÖ menar vidare att om SÖ får bemyndigande att bedriva försöksverksamhet med tvåårig social service- och barnomsorgslinje kan sådan försöksverksamhet medges i Örebro län. I budgetpropositionen har jag meddelat att jag anser att en begränsad försöksverksamhet bör komma till stånd. Jag tror inte att ens den socialdemokratiska regeringen struntade i alla formaliteter. Där SÖ hr bemyndigande är det faktiskt SÖ som skall besluta. Det är möjligen litet pinsamt att länsskolnämnden i Örebro län inte har upptäckt detta. I övrigt kan förslagsställarna antingen lyda SÖ:s råd att snarast utarbeta en projektplan i samverkan med SÖ eller, som jag har sagt i mitt svar, försöka intressera gymnasieutredningen, i vilken Lena Hjelm-Wallén ju är ledamot, att medverka till en sådan försöksverksamhet.

Slutligen vill jag gärna understryka att jag delar skolöverstyrelsens uppfattning att ett konstruktivt utvecklingsarbete kring de frågor som tas upp i framställningen är angeläget.

LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Britt Mogård försöker nu vidga debatten så pass mycket att den inte handlar om just det som regeringen skulle fatta beslut om i det här ärendet, den betygsfria intagningen. Att SÖ har bemyndigande att fatta beslut om andra ting och att man redan i Örebro län har annan försöksverksamhet är

mycket positivt i och för sig, men det är inte det som denna diskussion gäller.

Jag förstår att betygsfrågan är en het potatis för regeringen, med så många motstridiga viljor som det finns inom de borgerliga partierna – här bevisat genom Bonnie Bernströms deltagande i debatten. Jag förstår att skolministern har det besvärligt, men jag menar att man gått för långt i tassandet kring den heta gröten när man inte ens vågar medge försöksverksamhet med betygsfrihet. På det här viset undandrar regeringen betygsdebatten värdefulla erfarenheter när det gäller möjligheterna att genom allt det som fru Mogård räknade upp – förändrad arbetslivsorientering, förbättrad studie- och yrkesvägledning samt en mer rörlig gymnasieskolorganisation – ta in elever i gymnasieskolan på grund av deras intressen och fallenhet i stället för på grund av deras betyg.

Men det är regeringens konservativa röst som talar.

DORIS HÅVIK (s):

Herr talman! Ja, fru Mogård, jag har bidragit till oenigheten i betygsutredningen. Vi har lyssnat på de människor som är vår framtid, som går i skolan och väl vet hur skolan fungerar i dag. Och vi har över huvud taget lyssnat på den debatt som förs i samhället och sett att betygen långt ifrån har den betydelse som de vill göra gällande som menar att betygen behövs för att vara ett urvalsinstrument vid intagning till gymnasieskolan. Det är endast i få fall som betygen fyller det behovet.

Att frågan är kontroversiell visar väl inte minst det faktum att regeringen den 2 februari hade frågan uppe på dagordningen men att den då lyftes undan. Var det enbart av tidsskäl som det skedde? Var det så jobbigt att fatta beslut den 2 februari att man fick skjuta på ärendet till regeringsmötet den 9 februari?

Jag är ganska övertygad om att man hyser en viss oro. Folkpartiets ungdomsförbund och centerns ungdomsförbund ställer sig ju också bakom en betygsfri skola. Man är kanske i konservativa kretsar orolig för att denna försöksverksamhet skulle ha fallit så väl ut att man hade fått omvärdera sin grundinställning.

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Eftersom Lena Hjelm-Wallén tar mig som exempel på oenighet i regeringen vill jag bara upplysa om att jag sitter i riksdagen och inte i regeringen. Om regeringen är oenig i denna fråga spelar ingen roll just nu. Nu pågår nämligen ett remissarbete, och det är sedan regeringens sak att lägga fram ett enigt förslag till kammaren som är baserat på remissinstansernas synpunkter och den allmänna uppfattning som finns.

Det kan vara bra för statsrådet Mogård att komma ihåg i det här sammanhanget, att det står i regeringsdeklarationen från 1976 att man skall driva en politik i folkflertalets intresse – och folkflertalets intresse i det här fallet är en betygsfri skola.

Nr 79

Tisdagen den
14 februari 1978

Om försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan

Tisdagen den
14 februari 1978

*Om försöksverk-
samhet med be-
tygsfri intagning
till gymnasieskolan*

Statsrådet BRITT MOGÅRD:

Herr talman! Jag finner det alltid kolossalt roande att få reda på var folkflertalet befinner sig i olika frågor – somliga kan uttala sig med fantastisk tvärsäkerhet om det.

Enighet enligt Doris Håviks tolkning är alltså att man följer socialdemokratisk uppfattning! Då kan man fråga sig varför betygsutredningen inte startade någon försöksverksamhet med betygsfri skola. Var det möjligen så att Doris Håvik som ledamot där fruktade att resultatet skulle gå emot den socialdemokratiska uppfattningen?

Sedan, Lena Hjelm-Wallén: Framställningen är riktad till regeringen. Ärendet handlar inte om betygsfri intagning utan om ett projekt med många delar. Bland att-satserna i framställningen finns inte betygsfri intagning. Har Lena Hjelm-Wallén över huvud taget läst framställningen?

DORIS HÅVIK (s):

Herr talman! Nej, fru Mogård, jag hyste inte alls den rädslan. Men fru Mogård, som varit med och drivit på, vet mycket väl hur angeläget det är att få ett nytt betygssystem. Vi ville inte gå emot dem som hastade på i utredningen för att man skulle kunna lägga fram ett förslag så fort som möjligt.

Det är ändå egendomligt – och det tror jag att man beklagar från regeringshåll i dag – att man glömde den utredningen och inte ändrade majoritetsförhållandena där, som man gjorde i så många andra utredningar. Om så blivit fallet hade vi väl fått stå här och företräda ett minoritetsförslag. Nu är förhållandena sådana de är, och jag beklagar fortfarande fru Mogårds ställningstagande och undrar vad som ligger bakom. Är det rädsla för att det skall komma fram något positivt ur Örebroprojektet från utredningsmajoritetens synpunkt, men negativt från minoritetens och statsrådet Mogårds synpunkt?

BONNIE BERNSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vet inte om jag hörde rätt, men helt plötsligt verkar det som om statsrådet vill springa ifrån fakta. Det var ju ändå detta försöksverksamheten i Örebro handlade om – hur man skall klara en betygsfri intagning till gymnasieskolan. Om Britt Mogård har ändrat uppfattning när det gäller ansökans innehåll ber jag att få erinra om det svar hon här har lämnat, där det anges att regeringen ställt sig positiv till en försöksverksamhet med betygsfri intagning till gymnasieskolan.

LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Jag tycker att Britt Mogård krånglar till det hela alldeles onödigt. Vad är det som har stått i pressmeddelandet, vad är det fru Mogård har sagt i dag och vad är det vi diskuterar? Jo, den betygsfria intagningen. Nu säger Britt Mogård plötsligt att försöket i Örebro inte handlar om den. Det finns mycket underliga missuppfattningar här.

Det är ju på det viset att man i Örebroprojektet, mycket ambitiöst, tänker arbeta med fördjupad yrkesvägledning och praktisk arbetslivsorientering,

man önskar tidigarelägga valet till gymnasieskolan och man önskar dessutom införa en betygsfri intagning. Det är hela projektet, och det enda som är kontroversiellt är just den betygsfria intagningen. Det är den regeringen har sagt nej till och det är den debatten i dag gäller, fru Mogård.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Meddelande om interpellationssvar

1977/78:125 om skattebestämmelserna för vissa anställda i flygföretag

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Jag vill meddela att interpellationen 125 av Knut Wachtmeister, om skattebestämmelserna för vissa anställda i flygföretag, med hänsyn till Nordiska rådets session i Oslo och sammanträdesfri vecka i riksdagen inte kommer att kunna besvaras inom den föreskrivna tiden.

Jag avser att besvara interpellationen den 3 mars.

§ 5 Om beräkningen av avdraget för vissa bilkostnader vid 1979 års inkomsttaxering

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO erhöll ordet för att besvara tredje vice talmannen *Karl Erik Erikssons* (fp) den 2 februari anmälda fråga, 1977/78:278, och anförde:

Herr talman! Karl Erik Eriksson har frågat mig om jag kommer att medverka till att hänsyn tas till en höjning av bensinskatten vid fastställande av avdrag i 1979 års självdeklaration för resor med egen bil mellan bostad och arbetsplats.

Riksskatteverket fastställer årligen grunderna för beräkning av de avdrag som får göras när den skattskyldige använder egen bil för resor till och från arbetsplatsen. Särskilda bestämmelser om det finns i kommunalskattelagen. Då grunderna för avdraget bestäms tar man hänsyn även till bensinkostnaderna. En eventuell höjning av bensinskatten beaktas således automatiskt vid fastställandet av avdragsbeloppen och därför behövs det inte någon särskild medverkan från min sida.

Tredje vice talmannen KARL ERIK ERIKSSON (fp):

Herr talman! Ett stort problem i vårt samhälle är att vi har ett dåligt utbyggt kollektivt trafiknät. Det är en regionalpolitisk och trafikpolitisk fråga av mycket stor betydelse.

Påståendet att kollektivtrafiken är dåligt utbyggd verifieras av synpunkter från allmänhetens sida och avspeglar sig också i den utredning som Svenska vägföreningen nyligen publicerat om lokal kollektivtrafik, personbilen och folktransportbehovet. Det visar sig där att de som är nöjda med det kollektiva

Nr 79

Tisdagen den
14 februari 1978

*Meddelande om
interpellationssvar*

*Om beräkningen
av avdraget för
vissa bilkostnader
vid 1979 års in-
komsttaxering*

Tisdagen den
14 februari 1978

*Om beräkningen
av avdraget för
vissa bilkostnader
vid 1979 års in-
komsttaxering*

trafiknätet i stort sett är de som bor i storstäder. I övrigt är man missnöjd.

Jag nämner detta som bakgrund till min fråga. Jag har i den tagit upp det faktum att vi har så många pendlare, för vilka bilen är den enda möjligheten att förflytta sig mellan arbetsplatsen och bostaden. För dessa människor betyder en aviserad bensinskatt höjning väldigt mycket. Den innebär oundvikliga utgiftsökningar, som man inte kan komma undan om man skall bo kvar i sin tidigare bostad och ha kvar sitt arbete.

Enbart i Värmland har vi nära 30 000 personer som pendlar över tätortsgränserna när de färdas mellan sin bostad och sin arbetsplats. Många av dessa har frågat mig: Vad händer nu om vi får en kostnadsökning på 500–600 kr., i något fall upp till 1 000 kr., genom ökad bensinskatt? Kommer vi att få göra avdrag för det? Den frågan har jag fört vidare till budgetministern.

I sista meningen i svaret säger Ingemar Mundebo: "En eventuell höjning av bensinskatten beaktas således automatiskt vid fastställandet av avdragsbeloppen." Jag tycker det beskedet är värdefullt, och jag vill tacka för det.

Budgetministern tillägger att det inte krävs någon medverkan från hans sida. Jag tycker för min del att detta klara svar är en viss medverkan från budgetministerns sida, som jag tror är mycket värdefull och som jag tackar för.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Föredrogs och hänvisades
Proposition
1977/78:96 till näringsutskottet

§ 7 Föredrogs men bordlades åter
Skatteutskottets betänkanden 1977/78:20–23
Justitieukskottets betänkanden 1977/78:18–20
Lagutskottets betänkande 1977/78:10
Utrikesutskottets betänkande 1977/78:8
Försvarsutskottets betänkanden 1977/78:7 och 8
Jordbruksutskottets betänkande 1977/78:11
Näringsutskottets betänkanden 1977/78:35 och 36
Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 1977/78:25–27
Civilutskottets betänkanden 1977/78:5 och 10

§ 8 Föredrogs och bifölls
Interpellationsframställning 1977/78:133

§ 9 Talmannen meddelade att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde skulle näringsutskottets betänkande nr 35 uppföras närmast efter lagutskottets betänkande nr 10.

§ 10 Anmälades och bordlades

Motion

1977/78:1751 av *Per Bergman* och *Birgitta Dahl* med anledning av propositionen 1977/78:86 med förslag till lag om vissa rörledning, m. m.

Nr 79

Tisdagen den
14 februari 1978

*Meddelande om
frågor*

§ 11 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 13 februari

1977/78:296 av *Filip Fridolfsson* (m) till budgetministern om avdragsrätt för gåvor till ideella och kristna organisationer:

När avser regeringen att framlägga förslag om avdragsrätt för gåvor till ideella och kristna organisationer?

1977/78:297 av *Olle Wästberg* i Stockholm (fp) till utrikesministern om initiativ för att bringa klarhet i Raoul Wallenbergs öde, m. m.:

I en intervju i en amerikansk tidning har Simon Wiesenthal – känd som uppspårare av nazistiska krigsförbrytare – meddelat att han anser sig ha säkra bevis för att svensken Raoul Wallenberg så sent som 1975 fanns i livet. Wallenberg fanns 1975 på ett mentalsjukhus i Irkutsk.

Avser regeringen att med anledning av de nya uppgifterna ta några initiativ för att bringa klarhet i Raoul Wallenbergs öde?

Avser regeringen att offentliggöra ytterligare material kring Raoul Wallenberg?

den 14 februari

1977/78:298 av *Hilding Johansson* (s) till industriministern om åtgärder för att förbättra sysselsättningsläget för industrier som tillverkar lok och vattenturbiner:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att förbättra sysselsättningsläget vid industrier som tillverkar lok och vattenturbiner, exempelvis AB Bofors-Nohab i Trollhättan?

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.40.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert